

УДК 551.583.2:33

Глобальні зміни клімату та економіка / Панасюк Б.Я. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 14.

Тема статті – викласти науковий погляд на сучасні кліматичні процеси, які визначають соціально-економічне становище людства. Мета статті – дослідити хоча б ймовірний напрям глобальних кліматичних процесів. Методика дослідження – використання праць учених минулих віків, філософські, фізико-математичні, економічні, статистичні, навіть інтуїтивні методи та сучасні спостереження. Результати дослідження – зроблено основний висновок, що планету Земля в майбутньому очікує зниження температур і вологості ґрунту, а не їхнє підвищення, як стверджує чимало вчених. Як елементи наукової новизни визначено, що окремі аномалії високих денних температур повітря пояснюються людським фактором, а саме – парниковий ефект та руйнація озонової плівки. Нічні ж температури, коли не гріє Сонце, за останні 70 років знижуються. Практична значущість – розширення наукових дискусій з цієї складної та важливої проблеми, а також пристосування життєдіяльності людства до тих напрямів динаміки клімату, які вчені визнають найбільш реальними (зниження чи підвищення температур), особливо динаміки утворення прісної води на планеті Земля. Рис.: 2. Бібліогр.: 9.

Ключові слова: інтенсивні катастрофічні зміни у довкіллі, економіка довкілля, глобальні кліматичні процеси на планеті Земля, антропогенне перевантаження зовнішнього середовища, озоновий шар, двоокис вуглецю.

УДК 551.583.2:33

Глобальные изменения климата и экономика / Панасюк Б.Я. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 14.

Тема статьи – осуществить научный обзор современных климатических процессов, которые определяют социально-экономическое состояние человечества. Цель статьи – исследовать хотя бы приблизительно направления глобальных климатических процессов. Методика исследования – использование трудов ученых прошлых веков, философские, физико-математические, экономические, статистические, даже методы интуиции, а также современные наблюдения. Результаты исследования – получено основное заключение, что планету Земля в будущем ожидает снижение температур и влажности почвы, а не их повышение, как утверждают некоторые ученые. Как элементы научной новизны определено, что отдельные аномалии высоких дневных температур воздуха можно объяснить человеческим фактором, а именно – парниковый эффект и повреждение озоновой пленки. Ночные же температуры, когда не греет Солнце, за последние 70 лет снижаются. Практическое значение – расширение научных дискуссий в отношении этой трудной, но важной проблемы, а также приспособление жизнедеятельности человечества к тем направлениям динамики климата, которые ученые признают наиболее реальными (снижение или повышение температур), особенно динамики образования питьевой воды на планете Земля. Илл.: 2. Библиогр.: 9.

Ключевые слова: интенсивные катастрофические изменения в окружающей среде, экономика окружающей среды, глобальные климатические процессы на планете Земля, антропогенная перегрузка внешней среды, озоновый слой, двуокись углерода.

UDS 551.583.2:33

Global climate change and the economy / Panasiuk B.Y. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 14.

The paper is aimed to study current climate-change processes that influence global social and economic state. The objective of the paper is to define approximate vector of global climate change. Among the methodological tools of the research there are the following: reference to the studies of previous centuries, philosophical, physical and mathematical, economic, statistical and intuitive methods and current observations.

Opposing to many scholars, who proclaim increase of temperature, the author comes to the conclusion that in future there will be considerable decrease of temperature and soil humidity on the Earth. The

scientific novelty of the paper is that it shows that certain anomalies of temperature are of ecological problems of anthropological nature such as the green-house effect and deconstruction of ozone layer.

Within last 70 years the night temperatures tend to decrease. Practical significance of the research is scientific actualisation of this complex matter and suggestions on adjustment of society to the existing climate dynamics (temperature decrease), particularly the dynamics of fresh water supply. Figs.: 2. Refs.: 9.

Key words: intensive catastrophic environmental changes, environmental economy, global climate change process on the planet Earth, environmental anthropogenic domination, ozone layer, CO₂.

УДК631.111.4:330.131.5

Оцінка ефективності сільськогосподарської діяльності підприємств району / Дієсперов В.С. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 23.

Мета статті – показати можливість розширити економічний аналіз результатів діяльності підприємств, виявити зміни в їхньому економічному механізмі протягом останніх років.

Дослідження проводили безпосередньо в районі з використанням інформації статистичних джерел, оперативних зведень, місцевих засобів масової інформації.

У результаті досліджень одержано характеристику підприємств за широким складом економічних показників, головними з яких визначено виробництво доданої вартості й окупності виручкою всіх витрат протягом року. На прикладах 23 підприємств Кагарлицького району проілюстровано різні тенденції в організації господарювання, статусі працівників, побудові внутрішньогосподарського економічного механізму.

Доведено, що розвиток сільськогосподарських підприємств проходить різними шляхами, спостерігаються значні відмінності в організації виробництва. Це вимагає аналізу діяльності окремо кожного підприємства, приклад якого дає матеріал статті. Таку роботу можуть проводити спеціалісти районних органів управління. Табл.: 2. Бібліогр.: 6.

Ключові слова: сільськогосподарське підприємство, додана вартість, диверсифікація виробництва, сільські громади, трудовий колектив, земельна власність, робоче місце.

УДК 631.301

Оценка эффективности сельскохозяйственной деятельности предприятий района / Дієсперов В.С. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 23.

Цель статьи – показать возможность расширения экономического анализа результатов деятельности предприятий, выявить изменения в их экономическом механизме на протяжении последних лет.

Исследования проводились непосредственно в районе с использованием информации статистических источников, оперативных сводок, местных средств массовой информации.

В результате исследований получена характеристика предприятий по широкому составу экономических показателей, главными из них определено производство добавленной стоимости и окупаемости выручкой всех расходов на протяжении года. На примере 23 предприятий Кагарлыкского района проиллюстрированы различные тенденции в организации хозяйствования, статусе работников, построении внутрихозяйственного экономического механизма.

Доказано, что развитие сельскохозяйственных предприятий происходит различными путями, значительными стали различия в организации производства. Это требует анализа деятельности отдельно каждого предприятия, пример чему даёт материал статьи. Таковую работу могут выполнять специалисты районных органов управления. Табл.: 2. Библиогр.: 6.

Ключевые слова: сельскохозяйственное предприятие, добавленная стоимость, диверсификация производства, сельские громады, трудовой коллектив, земельная собственность, рабочее место.

UDS 631.301

Efficiency evaluation of activity of enterprises of region / Diesperov V.S. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 23.

The paper is aimed to show the potential for economic analysis of the results of activity of enterprises, and define the changes within their economic mechanism during the recent years.

The resrach was done directly in the region with use of statistical data, operation reports, and local media.

As a result of the research there was completed a characteristics of enterprises due to numerous economic factors, the key factors are production of added value and payback revenue of all the expenses during the year. The author shows various tendencies of business management, employment, organisation of internal business mechanism and illustrates it with the data of 23 enterprises of Kaharlyk district.

It is substantiated that the development of various business entities is realised in different ways and there are substantial differences in organisation of production. Hence it requires to analyse activity of every enterprise, as it is done in the paper. The professionals from the local district governmental authorities can do such analysis.

Tabl.: 2. Refs.: 6.

Key words: agricultural enterprise, added value, diversification of production, rural communities, staff, land property, job.

УДК 330.33:631.15

Про екологічний та фітосанітарний стан агроценозів в Україні / Білецький Є.М., Малюкіна Д.І. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 30.

Метою статті є визначення системних закономірностей багаторічної динаміки посух і масових розмножень деяких видів шкідливих комах, їх економічного значення та розробка алгоритму їх довгострокового прогнозування в Україні.

В результаті дослідження історико-статистичного аналізу показана поліциклічність посух і масових розмножень совки озимої, метелика лучного, жужелиці хлібної, хлібних жуків, черепашки шкідливої та довгоносика бурякового звичайного, їхнє важливе значення як чинників щодо стабільності аграрного сектору економіки.

Як елементи наукової новизни визначено, що на основі закону циклічності природних систем і міжсистемного методу прогнозування з урахуванням різких змін сонячної активності розроблені алгоритми довгострокового прогнозування початку чергових посух та масових розмножень вказаних шкідливих комах в Україні.

Практична значущість – згідно з прогнозом, початок чергової посухи очікується з 2018 року, масові розмноження совки озимої – 2016; метелика лучного – 2017-2018; черепашки шкідливої – 2020-2021; довгоносика бурякового звичайного – з 2019 року. Табл.: 1. Бібліогр.: 20.

Ключові слова: посухи, шкідливі комахи, циклічність, масові розмноження, алгоритми прогнозування.

УДК 330.33:631.15

Про экологическое и фитосанитарное состояние агроценозов в Украине / Белецкий Е.Н., Малюкина Д.И. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 30.

Целью статьи является определение системных закономерностей многолетней динамики засух и массовых размножений некоторых видов вредных насекомых, их экономического значения и разработка алгоритма их долгосрочного прогнозирования в Украине.

В результате исследования историко-статистического анализа показана полицикличность засух и массовых размножений совки озимой, бабочки луговой, жужелицы хлебной, хлебных жуков, вредной черепашки и долгоносика свекольного обычного, их важное значение, как факторов относительно стабильности аграрного сектора экономики.

Как элементы научной новизны определено, что на основе закона цикличности природных систем и межсистемного метода прогнозирования с учетом резких изменений солнечной активности разработаны алгоритмы долгосрочного прогнозирования начала очередных засух и массовых размножений указанных вредных насекомых в Украине.

Практическое значение – согласно прогнозу, начало очередной засухи ожидается с 2018 года, массовые размножения совки озимой – 2016; бабочки луговой – 2017-2018; вредной черепашки – 2020-2021; долгоносика свекольного обычного – с 2019 года. Табл.: 1. Библиогр.: 20.

Ключевые слова: засухи, вредные насекомые, цикличность, массовые размножение, алгоритмы прогнозирования.

The paper is aimed at identifying of the system regularities in the multiannual dynamics of droughts and massive propagation of some kinds of pest insects and an economic importance thereof as well as at developing an algorithm of long-term forecasting thereof in Ukraine.

As a result of an historical and statistical analysis, there have been revealed a polycyclic nature of droughts and massive propagation of winter owl-moths, sod webworms, carabid beetles, ground beetles, Eurygaster, and common beet-root borers as well as their importance as factors affecting the stability of the agricultural sector of economy. Based on the principle of cyclicity in natural systems and on an inter-system method of forecasting with due regard for rapid changes in the solar activity, there has been worked out an algorithm of long-term forecasting to identify the beginning of the latest in a series of droughts and massive propagation of the above pest insects in Ukraine.

According to the forecasts, the beginning of the latest in a series of droughts is expected to happen in 2018 and the massive propagation of winter owl-moths in 2016, of sod webworms in 2017–2018, of Eurygaster in 2020 – 2021, of common beet-root borers in 2019. Tabl.: 1. Refs.: 20.

Key words: droughts, pest insects, recurrence, mass reproduction, algorithm of forecasting.

Мета статті – наукове обґрунтування концептуальних підходів щодо розвитку тваринницької галузі у господарствах населення в умовах децентралізації влади.

Методологічною й теоретичною основою є сучасне законодавство, праці вітчизняних і зарубіжних вчених, а також результати власних досліджень. Використано діалектичний метод пізнання та системний підхід, а також прийоми абстрактно-логічного методу, а саме: аналіз і синтез, індукція й дедукція, аналогія і зіставлення.

Результати дослідження – враховуючи давні традиції українського селянства щодо гуртової праці, у т.ч. й випасання худоби на громадських пасовищах (череда), пропонується підтримати цю традицію у напрямі розвитку громадського кормовиробництва створенням сільського аграрного кластера.

При цьому організаційна структура сільського аграрного кластера має включати як підприємство-інтегратора спільної діяльності, що матиме необхідні потужності з виробництва кормів або перероблення вирощеної у господарствах населення продукції та відповідні підрозділи, які забезпечуватимуть потреби селян у маркетингових, інформаційних чи консультативних послугах, так і Раду учасників кластера. До компетенції цієї Ради мають входити питання визначення довго-, середньо- й короткострокових завдань, формування стратегії розвитку, шляхів, напрямів і механізмів досягнення завдань цієї стратегії, контролювання діяльності САКу й захисту інтересів членів господарств населення, а також інші організаційні аспекти функціонування та ведення господарської діяльності.

Наукова новизна – вперше запропоновано новітні підходи до розвитку тваринництва у господарствах населення на основі розвитку громадського кормовиробництва створенням сільського аграрного кластера.

Практична значущість – одержані результати дослідження є основою щодо запровадження концептуально нових напрямів і шляхів розвитку тваринництва у господарствах населення, реалізація яких приведе до збільшення у цих господарствах поголів'я корів у 1,9 раза, молодняку ВРХ – в 1,5, свиней – у 1,6, а овець та кіз – в 1,8 раза. При цьому трудомісткість догляду за худобою в господарствах населення практично не збільшиться, адже основні трудомісткі роботи з виробництва кормів будуть переміщені в організаційні структури підприємства-інтегратора. Табл.: 1. Рис.: 3. Бібліогр.: 20.

Ключові слова: громадське кормовиробництво, господарства населення, тваринництво, сільський аграрний кластер, поголів'я тварин, валове виробництво сільськогосподарської продукції, трудозатратність виробництва.

Цель статьи – научное обоснование концептуальных подходов к развитию животноводческой отрасли в хозяйствах населения в условиях децентрализации власти.

Методологической и теоретической основой является современное законодательство, труды отечественных и зарубежных ученых, а также результаты собственных исследований. Используются диалектический метод познания и системный подход, а также приемы абстрактно-логического метода, а именно: анализ и синтез, индукция и дедукция, аналогия и сопоставление.

Результаты исследования – учитывая давние традиции украинского крестьянства, связанные с совместным трудом, в т.ч. и выпасанием скота на общественных пастбищах (стадо), предлагается поддержать эту традицию в направлении развития общественного кормопроизводства созданием сельского аграрного кластера.

При этом организационная структура сельского аграрного кластера должна включать как предприятие-интегратора совместной деятельности, имеющее необходимые мощности по производству кормов или переработке выращенной в хозяйствах населения продукции и соответствующие подразделения, которые будут обеспечивать потребности крестьян в маркетинговых, информационных или консультационных услугах, так и Совет участников кластера. В компетенцию этого Совета должны входить вопросы определения долго-, средне и краткосрочных задач, формирования стратегии развития, путей, направлений и механизмов достижения целей этой стратегии, контроля деятельности САКа и защиты интересов членов хозяйств населения, а также другие организационные аспекты функционирования и осуществления хозяйственной деятельности.

Научная новизна – впервые предложены новейшие подходы к развитию животноводства в хозяйствах населения на основе развития общественного кормопроизводства путем создания сельского аграрного кластера.

Практическая значимость – полученные результаты исследования являются основой по внедрению концептуально новых направлений и путей развития животноводства в хозяйствах населения, реализация которых приведет к увеличению в этих хозяйствах поголовья коров в 1,9 раза, молодняка КРС – в 1,5, свиней – в 1,6, а овец и коз – в 1,8 раза. При этом трудоемкость ухода за скотом в хозяйствах населения практически не увеличится, ведь основные трудоемкие работы по производству кормов будут перемещены в организационные структуры предприятия-интегратора. Табл.: 1. Илл.: 3. Библиогр.: 20.

Ключевые слова: общественное кормопроизводство, хозяйства населения, животноводство, сельский аграрный кластер, поголовье животных, валовое производство сельскохозяйственной продукции, трудозатратность производства.

The article is aimed to provide scientific substantiation for the conceptual approaches towards development of animal husbandry in private households under conditions of decentralisation of power.

The methodological and theoretical basis for the research is current legislation, researches of domestic and foreign scholars, and the results of the author's own researches. There were used such methods of research as dialectical method, systemic approach and partly abstract and logical method, particularly analysis and synthesis, induction and deduction, analogy and comparison.

The results of the research show that, considering ancient traditions of Ukrainian peasants of collective work, for instance to tend a herd, it would be efficient to follow the tradition of collective work concerning the forage production via formation of rural agrarian clusters.

The cluster organisational structure should include an enterprise-integrator of collective work that would have necessary power and facilities for forage production or processing of products produced by private households and necessary sub-divisions that would satisfy marketing, information and consulting needs of the society, as well as a Counsel of the members of the cluster. The Counsel should solve long, medium and short-term tasks, form the development strategy, ways and mechanisms of realisation of the strategy, regulate

and control the activity of the Rural Agrarian Cluster (RAC) and protect the interests of private households as well as to perform other aspects of running and functioning of the a business.

Scientific novelty of the research: the new approaches towards animal husbandry in private households on the basis of the development of public forage production via formation of rural agrarian clusters.

Practical significance – the obtained results of the research provide grounds for introduction of new conceptual approaches and ways of the development of animal husbandry in private households that can lead to livestock growth of cows – in 1.9 times, of cattle – in 1.5 times, of pigs – in 1.6 times, sheep and goats – in 1.8 times. At the meantime it almost would not lead to the increase of the labour input as the key labour-intensive tasks of forage production will be transferred to the facilities of the integrator-enterprise. Tabl.: 1. Figs.: 3. Refs.: 20.

Key words: public forage production, public households, cattle husbandry, rural agrarian cluster, livestock, gross agricultural production, labour input (labour intensity).

УДК 338.516.4:631.14

Проблеми захисту внутрішнього ринку агропромислової продукції / Власюк Т.О. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 45.

Проаналізовано сучасну структуру імпорту сільськогосподарської продукції до України, визначено ключові групи товарів сільськогосподарської продукції, що потребують державної підтримки, наведено перелік чинників, що на сьогоднішній день ускладнюють захист внутрішнього аграрного ринку від експансії з боку іноземних виробників аграрної продукції. Зроблено порівняння товарної структури експорту й імпорту сільськогосподарської продукції в Україну у 2013 році, проведено компаративний аналіз тарифного та нетарифного регулювання зовнішньої торгівлі України в сфері агропромислового комплексу, здійснено аналіз умов тарифного регулювання експорту України до країн ЄС за окремими видами аграрної продукції. Запропоновано зміни до державної аграрної політики щодо посилення ефективності захисту внутрішнього ринку сільськогосподарської продукції, а також механізми реструктуризації існуючих інструментів забезпечення доступу іноземних виробників на внутрішній ринок аграрної продукції. Табл.: 4. Рис.: 2. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: внутрішній ринок, сільськогосподарська продукція, тарифне регулювання, нетарифне регулювання, імпортозаміщення, товарна структура.

УДК 338.516.4:631.14

Проблемы защиты внутреннего рынка агропромышленной продукции / Власюк Т.А. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 45.

Проанализирована современная структура импорта сельскохозяйственной продукции в Украину, определены ключевые группы товаров аграрной продукции, требующих государственной поддержки, приведен перечень факторов, затрудняющих ныне защиту внутреннего аграрного рынка от экспансии со стороны иностранных производителей аграрной продукции. Сделано сравнение товарной структуры экспорта и импорта сельскохозяйственной продукции в Украину в 2013 году, проведен компаративный анализ тарифного и нетарифного регулирования внешней торговли Украины в сфере агропромышленного комплекса, осуществлен анализ условий тарифного регулирования экспорта Украины в страны ЕС по отдельным видам аграрной продукции. Предложены изменения к государственной аграрной политике по усилению эффективности защиты внутреннего рынка сельскохозяйственной продукции, а также механизмы реструктуризации существующих инструментов обеспечения доступа иностранных производителей на внутренний рынок аграрной продукции. Табл.: 4. Илл.: 2. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: внутренний рынок, сельскохозяйственная продукция, тарифное регулирование, нетарифное регулирование, импортозамещение, товарная структура.

The paper defines the modern structure of agricultural products import to Ukraine, outlines key groups of agricultural products that require state funding, provides the list of causes that affect the protection of domestic market from the expansion of foreign producers of agrarian products.

The Ukrainian agricultural export and import structures in 2013 are compared; the comparative analysis of tariff and non-tariff regulation of external trade in the sphere of agricultural complex is done, the conditions of tariff regulations of Ukrainian export from the EU countries are studied on the example of certain products.

The author provides guidelines for changes of the current state agrarian policy for increase of efficiency of protection of the domestic market of agricultural products and the mechanisms of reconstruction of current instruments of penetrating the domestic market by the foreign producers. Tabl.: 4. Figs.: 2. Refs.: 17.

Key words: domestic market, agricultural products tariff regulation, non-tariff regulation, import substitution, market structure.

Мета статті – проаналізувати тенденції податкового контролю за трансфертним ціноутворенням АПК, обґрунтувати чинники, що вплинули на процеси трансформації, визначити ключові норми, які зазнали змін. Методика дослідження – на основі теоретичних узагальнень, порівняльного аналізу та практичного досвіду, набутого під час здійснення податкового контролю за трансфертним ціноутворенням в АПК, визначено передумови та особливості податкового регулювання сільськогосподарських підприємств сучасним законодавством. Результати дослідження – обґрунтовано, що вітчизняному АПК притаманно створення великих агрохолдингів, що мають значну частку в загальній структурі виробництва, внаслідок чого саме діяльність таких груп і може нести ризики застосування елементів трансфертних цін. Проаналізовано етапи становлення, досліджено окремі загальні риси кожного етапу.

Елементи наукової новизни – розкрито змістове наповнення, роль та призначення податкового контролю трансфертного ціноутворення АПК. Досліджено окремі ключові складові механізму, їх трансформування, оцінку і вплив запровадженого нововведення на функціонування механізму трансфертного ціноутворення. Практична значущість – практика функціонування вітчизняних сільськогосподарських підприємств доводить про новизну, складність із практичного боку використання механізму податкового контролю за трансфертним ціноутворенням АПК як для суб'єкта контролю, так і для контролюючого органу, та потребує подальшого дослідження і вдосконалення. Табл.: 2. Рис.: 1. Бібліогр.: 15.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, АПК, податковий контроль, методи трансфертного ціноутворення, агрохолдинги, перевірки.

Цель статьи – проанализировать тенденции налогового контроля за трансфертным ценообразованием АПК, обосновать факторы, повлиявшие на процессы трансформации, определить ключевые нормы, которые претерпели изменения. Методика исследования – на основе теоретических обобщений, сравнительного анализа и практического опыта, приобретенного при осуществлении налогового контроля за трансфертным ценообразованием в АПК, определены предпосылки и особенности налогового регулирования сельскохозяйственных предприятий современным законодательством. Результаты исследования – обосновано, что отечественному АПК характерно создание крупных агрохолдингов, имеющих значительную долю в общей структуре производства, в результате чего именно деятель-

ность таких групп и может нести риски применения элементов трансфертных цен. Проанализированы этапы становления, исследованы отдельные общие черты каждого этапа.

Элементы научной новизны – раскрыты содержательное наполнение, роль и назначение налогового контроля трансфертного ценообразования АПК. Исследованы отдельные ключевые составляющие механизма, их трансформации, оценка и влияние введенного новшества на функционирование механизма трансфертного ценообразования. Практическая значимость – определено, что практика функционирования отечественных сельскохозяйственных предприятий свидетельствует о новизне, сложности с практической стороны использования механизма налогового контроля за трансфертным ценообразованием АПК как для субъекта контроля, так и для контролирующего органа, и требует дальнейшего исследования и совершенствования. Табл.: 2. Илл.: 1. Библиогр.: 15.

Ключевые слова: трансфертное ценообразование, АПК, налоговый контроль, методы трансфертного ценообразования, агрохолдинги, проверки.

UDS 336.225

Changing trends of tax control over transfer pricing in agro-industrial complex / Voloshyn Y.M.
// *Ekonomika APK.* – 2015. – № 11. – P. 52.

The theme of the article: Changing trends in tax transfer pricing control over AIC. Objective: To analyze trends in tax control over transfer pricing agriculture, justify the factors that influenced the transformation processes, define key standards that have changed. Research Methodology: Based on theoretical generalizations, comparative analysis and practical experience gained in the implementation of tax control over transfer pricing in agriculture determined backgrounds and peculiarities of tax regulation farms with modern legislation. Results: substantiated that domestic inherently create large agribusiness holdings, occupying a considerable share in the total production, so that it is the activities of such groups and can carry risks of the use of transfer pricing elements. Stages of formation, studied some general features of each stage.

Elements of scientific innovation reveal the semantic content of the role and purpose of the tax control of transfer pricing APC. Investigated some key components of the mechanism of transformation, evaluation and impact of innovations introduced in the functioning of transfer pricing. The practical significance: Practice functioning of domestic agricultural enterprises demonstrates the novelty, complexity of the practical side of using the mechanism of tax control over transfer pricing agriculture, both for business and for the control of the supervisory authority and requires further research and development. Tabl.: 2. Figs.: 1. Refs.: 15.

Key words: transfer pricing, agriculture, tax management, transfer pricing methods agriholdings verification.

УДК 657.2:336.226.322:635

Удосконалення обліку податку на додану вартість у підприємствах галузі овочівництва / Царук Н.Г. // *Економіка АПК.* – 2015. – № 11. – С. 58.

Мета статті – надання пропозицій щодо удосконалення бухгалтерського обліку сум ПДВ у овочевих виробників за загальним і спеціальним режимами оподаткування. Методика дослідження – у процесі аналізу було використано діалектичний метод та традиційні елементи методу бухгалтерського обліку – рахунки й подвійний запис. Наукова новизна – обґрунтовано перелік субрахунків бухгалтерського обліку для відображення податкових зобов'язань і податкового кредиту у межах сільськогосподарської та несільськогосподарської діяльності; запропоновано авторське бачення порядку відображення в бухгалтерському обліку непідтвердженого податкового кредиту, донарахування бази оподаткування при продажу овочів до фактичної собівартості продукції, коригування податкових зобов'язань і податкового кредиту у випадку зміни компенсації вартості товарів/послуг при передоплаті й податкових зобов'язань при використанні засобів виробництва одночасно в оподатковуваних та неоподатковуваних операціях; на основі даних передових досліджень у сфері аграрного бухгалтерського обліку висвітлено порядок обліку використання цільового фінансування за спеціальним режимом оподаткування для придбання необоротних активів. Практична значущість дослідження – наведені результати покликані забезпечити достовірне відображення операцій із нарахування податку на додану вартість у бухгалтерському обліку підприємств галузі овочівництва та є потенційною базою для вдосконалення інструктивних документів з обліку ПДВ. Табл.: 6. Бібліогр.: 14.

Ключові слова: податок на додану вартість, податкові зобов'язання, податковий кредит, облік ПДВ, загальний режим оподаткування ПДВ, спеціальний режим оподаткування ПДВ.

УДК 657.2:336.226.322:635

Совершенствование учета налога на добавленную стоимость в предприятиях отрасли овощеводства / Царук Н.Г. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 58.

Цель статьи – предоставление предложений по усовершенствованию бухгалтерского учета сумм НДС у производителей овощей по общему и специальному режиму налогообложения. Методика исследования – в процессе анализа были использованы диалектический метод и традиционные элементы метода бухгалтерского учета – счета и двойная запись. Научная новизна статьи – обоснован перечень субсчетов бухгалтерского учета для отображения налоговых обязательств и налогового кредита в пределах сельскохозяйственной и несельскохозяйственной деятельности; предложено авторское видение порядка отображения в бухгалтерском учете неподтвержденного налогового кредита, доначисления базы налогообложения при продаже овощей к фактической себестоимости продукции, корректировки налоговых обязательств и налогового кредита в случае изменения компенсации стоимости товаров/услуг при предоплате и налоговых обязательств при использовании средств производства одновременно в налогооблагаемых и необлагаемых операциях; на основании данных передовых исследований в сфере аграрного бухгалтерского учета освещен порядок учета использования целевого финансирования по специальному режиму налогообложения для приобретения необоротных активов. Практическая значимость исследования – изложенные результаты призваны обеспечить достоверное отображение операций по начислению налога на добавленную стоимость в бухгалтерском учете предприятий отрасли овощеводства и являются потенциальным базисом для усовершенствования инструктивных документов по учету НДС. Табл.: 6. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: налог на добавленную стоимость, налоговые обязательства, налоговый кредит, учет НДС, общий режим налогообложения НДС, специальный режим налогообложения НДС.

UDS 657.2:336.226.322:635

Added value tax improvement at the vegetables growing enterprises / Tsaruk N.H. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 58.

The topic of the article: the article deals with the main problematic aspects of accounting for the value added tax in the vegetable enterprises that remain unresolved due to the imperfection of its regulatory support. The goal of the article: to give the proposals to improve the accounting for VAT in vegetable enterprises in the general and special tax regimes. Research Methodology: in the process of writing of the article were used dialectical method and traditional elements of method of accounting – accounts and double entry. Scientific novelty of the article: the list of sub-accounts for accounting the tax liabilities and the tax credit in the agricultural and non-agricultural activities was substantiated; the author's vision of the order of accounting: for the unconfirmed tax credit; for the adding the tax base in the sales of production to the actual cost of this production; for the adjustment of tax liabilities and tax credit in case of change of the compensation of the value of the goods / services in prepaying operations; for the tax liabilities in using the equipment in both taxable and non-taxable transactions was proposed; the accounting for the use of targeted funding in special tax regime for the purchase or building the fixed assets was disclosed on the basis of advanced researches in the agricultural accounting. The practical significance of the article: research results contained in the article are intended to ensure reliable displaying of the operations of charging of the value added tax in the accounting for the vegetable enterprises, and these results serve as a potential base for improvement of accounting guidance documents in VAT. Tabl.: 6. Refs.: 14.

Key words: value added tax, tax liabilities, tax credit, VAT accounting, the general VAT regime, the special VAT regime.

УДК 334.722 : 332.146.2

Підприємницька модель сільського розвитку / Заяць В.М. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 67.

Розглянуто теоретичні передумови та методологічні засади підприємницького характеру сільського розвитку, їх зв'язок із становленням місцевого самоврядування як соціального координатора підтримки ініціативи і конкуренції усіх сільських підприємців за набуття «символічного капіталу», представленого суспільною підтримкою їхньої діяльності з боку сільських громад. Світоглядні засади індустріалізації аграрного сектору розглядаються як передумова невиправданих темпів агломерації, супроводжуваної прискоренням скороченням сільської поселенської мережі на основі екзогенного (політично вмотивованого) визначення окремих підприємств як «базових» для розвитку сіл, на території яких вони розташовувалися.

Доказуються переваги підприємницької поліцентричної моделі сільського розвитку, в якій підприємці усіх категорій діяльності відіграють роль його генератора, який забезпечує економічні та фінансові джерела відповідних програм і заходів, а місцеві громади – середовища та соціальної бази їх особистісного зростання, формування й реалізації їх цілей та прагнень.

Зазначена модель передбачає активізацію ендогенних джерел і мотивів сільського розвитку, розширення повноважень та ресурсних можливостей місцевого самоврядування як ініціатора й координатора його програм, системною засадою яких визначається взаємодія підприємливих селян у розвитку та кооперації власної діяльності й її інфраструктурного забезпечення.

Роль держави полягає у визначенні та забезпеченні дотримання загальних правил взаємодії підприємливих індивідів і їхніх господарських організацій (підприємств та кооперативів), підтримці свободи і прозорих механізмів їх конкуренції у процесі власної господарської діяльності та взаємодії з органами місцевого самоврядування. Табл.: 4. Бібліогр.: 65.

Ключові слова: підприємництво, місцеве самоврядування, ендогенний розвиток, сільський розвиток, ресурси, конкуренція.

УДК 334.722 : 332.146.2

Предпринимательская модель сельского развития / Заяц В.М. // Экономика АПК. – 2015. – № 11 – С. 67.

Рассмотрены теоретические предпосылки и методологические основы предпринимательского характера сельского развития, их связь со становлением в качестве социального координатора поддержки инициативы и конкуренции всех сельских предпринимателей за приобретение «символического капитала», представленного общественной поддержкой их деятельности на уровне местных общин. Мироззренческие основы индустриализации аграрного сектора рассматриваются как предпосылка неоправданных темпов агломерации, сопровождаемой ускоренным сокращением сельской поселенческой сети на основании экзогенного (политически мотивированного) определения отдельных предприятий как «базовых» для развития сел, на территории которых они размещались.

Аргументируются преимущества полицентрической модели сельского развития, в которой предприниматели всех категорий деятельности играют роль его генератора, обеспечивающего экономические и финансовые источники соответствующих программ и мероприятий, а местные общины – среды и социальной базы личностного роста, формирования и реализации их целей и стремлений.

Указанная модель предусматривает активизацию эндогенных источников и мотивов сельского развития, расширения полномочий и ресурсных возможностей местного самоуправления как инициатора и координатора его программ, системной основой которых определяется взаимодействие предпринимчивых крестьян в развитии и кооперации собственной деятельности и ее инфраструктурного обеспечения.

Роль государства состоит в определении и обеспечении соблюдения общих правил взаимодействия предпринимчивых индивидов и их хозяйственных организаций (предприятий и кооперативов), поддержке свободы и прозрачных механизмов их конкуренции в процессе собственной хозяйственной деятельности и взаимодействия с органами местного самоуправления. Табл.: 4. Библиогр.: 65.

Ключевые слова: предпринимательство, местное самоуправление, эндогенное развитие, сельское развитие, ресурсы, конкуренция.

The paper studies the theoretical background and methodological principles of entrepreneurial nature of rural development, their connection with local government development as coordinator of social support initiatives and competition of all rural entrepreneurs in their attempts to accumulation of the "symbolic capital", which is presented through public support for their activities from the village communities. The ideological foundations industrialization of the agricultural sector are regarded as a reason of super agglomeration, followed by rapid reduction in the number of rural settlements, which was a result of exogenous dictated (politically motivated) identification of single agro businesses as the "base" for the villages development on the territories where they were located.

The author substantiates the advantages of an entrepreneurial polycentric model of rural development in which all entrepreneurs act as its generators that provides economic and financial sources of relevant programmes and activities. The local communities serve as the habitat and social base of their personal growth, goals and aspirations.

This model involves the activation of endogenous sources and motives of rural development, empowerment and resource capabilities of local governments as the initiators and coordinators of its programs, the system's foundation of those is determined the collaboration of enterprising farmers in the development and cooperation regarding their own activities and infrastructure support.

The bodies of state power have to define and implement the common rules of coordination enterprising individuals and economic organizations (enterprises and cooperatives) with the purpose of support of freedom and transparent mechanisms of their competition regarding their own business activities and interactions with the local authorities. Tabl.: 4. Refs.: 65.

Key words: entrepreneurship, local authorities, endogenic development, rural development, resources, competition.

УДК 631:368.914.2

Пенсійні реформи як елемент формування сучасної національної пенсійної системи / Рудик В.К. // *Ekonomika APK.* – 2015. – № 11. – С. 79.

Мета статті – визначити роль пенсійного менеджменту при формуванні оптимального механізму управління системою пенсійного страхування.

Проведено аналіз наукових концепцій формування менеджменту в цілому, відзначено особливості застосування пенсійного менеджменту. Розглянуто питання удосконалення управління в пенсійній сфері в умовах реформування національної пенсійної системи.

За результатами дослідження дано оцінку інституціональної структури управління вітчизняною пенсійною системою, охарактеризовано основні спеціалізовані фінансові інститути, що мають бути стрижнем ефективного функціонування пенсійного менеджменту.

З елементів новизни визначено, що важливим складовим елементом системи пенсійного менеджменту є створення механізму інвестування пенсійних ресурсів, організація тісної співпраці суб'єктів системи пенсійного страхування з інститутами фондового ринку. Відзначається роль ризик-менеджменту в системі пенсійного менеджменту щодо управління ризиками в пенсійній сфері.

Доведено, що практичне застосування пенсійного менеджменту відбувається у сфері пенсійних відносин, у системі пенсійного страхування, яка покладена в основу створення національної пенсійної моделі. Особлива увага приділяється розробці й створенню комплексної системи контролю за використанням пенсійних активів учасників пенсійних програм із метою захисту їх від різноманітних фінансових ризиків. Рис.: 1. Бібліогр.: 15.

Ключові слова: система пенсійного менеджменту, ризик-менеджмент, механізм інвестування пенсійних активів, інвестиційна стратегія накопичувальних пенсійних програм, система контролю за використанням пенсійних активів, фондовий ринок, фінансові ризики, фінансові інститути системи пенсійного страхування.

УДК 631:368.914.2

Пенсионные реформы как элемент формирования современной национальной пенсионной системы / Рудык В.К. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 79.

Цель статьи – определить роль пенсионного менеджмента при формировании оптимального механизма управления системой пенсионного страхования.

Проведен анализ научных концепций формирования менеджмента в целом, отмечены особенности применения пенсионного менеджмента. Рассмотрены вопросы усовершенствования управления в пенсионной сфере в условиях реформирования национальной пенсионной системы.

По результатам исследования дана оценка институциональной структуры управления отечественной пенсионной системой, охарактеризованы основные специализированные финансовые институты, которые должны стать стержнем эффективного функционирования пенсионного менеджмента.

Как элементом научной новизны определено, что важным составляющим элементом системы пенсионного менеджмента является создание механизма инвестирования пенсионных ресурсов, организация тесного сотрудничества субъектов системы пенсионного страхования с институтами фондового рынка. Отмечается роль риск-менеджмента в системе пенсионного менеджмента в отношении управления рисками в пенсионной сфере.

Доведено, что практическое внедрение пенсионного менеджмента происходит в сфере пенсионных отношений, в системе пенсионного страхования, которая положена в основу образования национальной пенсионной модели. Особое внимание уделяется разработке и созданию комплексной системы контроля за использованием пенсионных активов участников пенсионных программ с целью защиты их от различных финансовых рисков. Илл.: 1. Библиогр.: 15.

Ключевые слова: система пенсионного менеджмента, риск-менеджмент, механизм инвестирования пенсионных активов, инвестиционная стратегия накопительных пенсионных программ, система контроля за использованием пенсионных активов, фондовый рынок, финансовые риски, финансовые институты системы пенсионного страхования.

UDS 631:368.914.2

Pension reforms as the element of contemporary national pension system / Rudyk V.K. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 79.

The objective of the article is to define the role of the pension management in formation of optimum control system of pension insurance.

The author analyses the scientific concepts of general management formation, and considers the peculiarities of performance of pension management. The problem of enhancement of pension management within the framework of reformation of the national pension system.

The evaluation of institutional management structure of domestic pension system, and characterization of major specialized financial institutions, which should be the core of the effective functioning of the pension management is done.

Particular attention is paid to the development of pension management and creation of an integrated mechanism of investment of pension assets, organization of cooperation of entities of the system of pension insurance and institutes of stock market in order to protect them from various financial risks. The role of risk management in the pension sphere is emphasized.

It is substantiated that practical application of pension management takes place in the sphere of pension relations and in pension insurance system that is the basis of national pension system model. The author stresses the necessity of development and creation of complex control system of use of pension assets of participants of pension programs in order to protect them from various financial risks. Figs.: 1. Refs.: 15.

Key words: pension system management, risk – management, mechanism of investment of pension assets, investment strategy of pension savings programs, complex control system of use of pension assets, stock market, financial risks, financial institutions pension insurance system.

УДК 631.11:65.014**Проблеми ефективного управління сільськогосподарськими підприємствами / Павлик В.П.**

// Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 85.

Мета статті – узагальнити теоретико-методологічні підходи з управління сільськогосподарським підприємством для забезпечення його ефективності.

В основу дослідження покладено узагальнення визначення категорій підприємство, управління, дано власне визначення управління сільськогосподарським підприємством. Зосереджено увагу на теоріях економічного росту, рівноваги та встановлено необхідність у теорії на основі передбачень, яка повинна ґрунтуватися не на витратах підприємця, а на ціні покупця. Зазначено, що засоби вимірювання економічної інформації, зокрема визначення економічних показників (продуктивність, рентабельність), мають недоліки щодо системності й точності, методи досліджень недосконалі. Так, модель «витрати – випуск» не враховує коливання продуктивності від певних умов.

За результатами дослідження узагальнено теоретичні положення щодо змісту категорій: підприємство, управління (менеджмент) в економіці; переосмислено суть інновацій в управлінні підприємством, використання засобів вимірювання інформації, послідовності та систематизації досліджень, прийняття управлінських рішень.

Елементами новизни є удосконалення функцій управління підприємством за відповідними економічними показниками: мотивація – ціною реалізованої продукції, планування – доходом від реалізації продукції, організація – собівартістю продукції, регулювання – прибутком, контроль – рентабельністю. Доведено, що ефективність управління підприємством досягається високим рівнем рентабельності (понад 150%), за якого забезпечується відтворення виробництва, безперервна господарська діяльність.

Запропоновано новий підхід у методі прогнозування, який полягає в урахуванні балансу між виробництвом і реалізацією продукції та дає змогу наперед визначати обсяг реалізації продукції за певних умов функціонування ринку, залежно від кількості виробників і споживачів. Практична значущість полягає у наданні керівникам, головним спеціалістам підприємства поради, з чого починати аналізувати господарську діяльність, віддаючи першочерговість не виробництву продукції, як було раніше, а її ринку. У практичній діяльності необхідно на основі розробленої системи управління підприємством порівнювати підприємство з його конкурентами, розглядаючи можливі варіанти управлінських рішень щодо подальшого розвитку виробництва, що є визначальним у досягненні стратегічних цілей. Важливе значення приділено необхідності розробки системи управління підприємством на основі регулювання економічних показників, таких як обсяг реалізації продукції, її ціна, собівартість, затрати праці, що характеризують його діяльність. Табл.: 1. Бібліогр.: 17.

Ключові слова: управління, підприємство, теорія, система, інновації, рішення.

УДК 631.11:65.014**Проблемы эффективного управления сельскохозяйственными предприятиями / Павлик В.П.**

// Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 85.

Цель статьи – обобщить теоретико-методологические подходы по управлению сельскохозяйственным предприятием для обеспечения его эффективности.

В основу исследования положено обобщение определения категорий предприятие, управление, даётся авторское определение управления сельскохозяйственным предприятием. Сосредоточено внимание на теориях экономического роста, равновесия и устанавливается необходимость в теории на основе предположений, которая должна основываться не на расходах предпринимателя, а на цене покупателя. Отмечается, что средства измерения экономической информации, в частности определение экономических показателей, таких как производительность, рентабельность имеют недостатки по системности и точности, методы исследований несовершенны. Так, модель «затраты – выпуск» не учитывает колебания производительности от определённых условий.

По результатам исследования обобщены теоретические положения, касающиеся содержания категорий: предприятие, управление (менеджмент) в экономике; переосмыслена суть инноваций в управлении предприятием, использования средств измерения информации, последовательности и систематизации исследований, принятия управленческих решений.

Элементами новизны является усовершенствование функции управления предприятием по соответствующим экономическим показателям: мотивация – цене реализованной продукции, планирование – доходу от реализации продукции, организация – себестоимости продукции, регулирование – прибыли, контроль – рентабельности. Доказано, что эффективность управления предприятием достигается уровнем рентабельности (свыше 150%), при котором обеспечивается восстановление производства, непрерывная хозяйственная деятельность.

Предложен новый подход в методе прогнозирования, который состоит в учёте баланса между производством и реализацией продукции и дает возможность наперед определять объём реализации продукции при определённых условиях функционирования рынка, в зависимости от количества производителей и потребителей.

Практическое значение состоит в даче руководителям, главным специалистам предприятия совета, с чего начинать анализировать хозяйственную деятельность, отдавая первоочередность не производству продукции, как было раньше, а её рынку. В практической деятельности необходимо на основе разработанной системы управления предприятием сравнивать предприятие с его конкурентами, рассматривая возможные варианты управленческих решений по дальнейшему развитию производства, что является решающим в достижении стратегических целей.

Важное значение придаётся необходимости разработки системы управления предприятием на основе регулирования экономических показателей, таких как объём реализации продукции, её цена, себестоимость, затраты труда, которые характеризуют его деятельность. Табл.: 1. Библиогр.: 17.

Ключевые слова: управление, предприятие, теория, система, инновации, решения.

UDS 631.11:65.014

Problems of efficient management of agricultural enterprises / Pavlyk V.P. // *Ekonomika APK.* – 2015. – № 11. – P. 85.

The objective of the article is to summarize theoretical and methodological approaches towards management of agricultural enterprise ensuring its effectiveness.

The research is based on the generalization of the definitions of the categories 'enterprise' and 'management', the author's definition of enterprise is provided. The article is focused on theories of economic growth and balance, the necessity of theory based on the forecasts of the the buyer's price not the entrepreneur's costs is substantiated. It is indicated that means of measuring economic information, including the determination of economic performance (productivity, profitability) are lacking consistency and accuracy, research methods have their drawbacks. Thus, the model of "input - output" does not take into account fluctuations in the performance of certain conditions.

The study summarizes the theoretical principles concerning the content of categories: enterprise, management in the economy; reinterprets the essence of innovation in enterprise management, the use of measurement data, consistency and systematization of research management decisions.

In the research the elements of scientific novelty are suggestions for the improvement of management functions due to the relevant economic indicators: motivation - sale prices, planning - sales income, organization – products prime cost, regulation – profit, control – profitability. It is proved that the efficiency of business management can be achieved by reaching a high level of profitability (over 150%), which ensures the reproduction of production, and continuous sustainable economic activity.

A new approach towards forecasting is suggested, the method presupposes consideration of the balance between production and sales and makes it possible to determine in advance the volume of sales in certain operating conditions of the market, depending on the number of producers and consumers. The practical importance of the article is the consulting of the managers, chief specialists of a company on where to start the analysis of business activities, giving priority not to production, as it was before but to its market. In practice it is crucial to compare the enterprise to its competitors, due to the developed management system, and consider the possible variants of managerial actions to be taken for achievement of strategic objectives.

It is essential to develop enterprise management system based on the regulation of economic indicators such as sales volume, its price, costs, labor costs, characterizing its activities. Табл.: 1. Refs.: 17.

Key words: words: management, enterprise, theory, system innovations, solutions.

UDS 330.3 313: 662.767.2

Improvement of the bioeconomy development analysis instruments: European Union projects and Germany experience / Talavyrya M.P., Lymar V.V., Baidala V.V. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 89.

The main objective of the paper is determination of the direction of formation of analytical tools of bioeconomy based on the recommendations of the Bioeconomy Council and other European projects, which make it possible to improve the scientific bases of bioeconomy in Ukraine. The paper is focused on the study of the recommendations given Germany by the Bioeconomy Council concerning further bioeconomy development and analysis of results of some European projects at bioeconomy development. It is defined that the global challenges in food production and water and energy provision, these are extremely strong reasons why the political, scientific and business communities must engage immediately with the bioeconomy. In such work the recommendations on bioeconomy development of Germany given by the Bioeconomy Council are analyzed. They are based on the creation of better structure for investigating and technological development and presenting products and processes on a market. It is studied the results of some European projects at bioeconomy development which allow assessing and directing campaign influence and other issues on the bioeconomy development, attracting society, business, politics and scientists. The elements of scientific novelty of this study are proposals for improving the analytic tools of bioeconomy based on the experience of EU countries, especially Germany, which should be used as a basis for the development of the National Programme of bioeconomy in Ukraine. The practical significance of this paper is that it proves that the systemic analysis of tool complex helps to understand the functional requirements of bioeconomy and to measure the necessary degree of transformation of the economy as a whole to develop the bioeconomy. Tabl.: 2. Refs.: 7.

Key words: bioeconomy, Bioeconomy Council, “bio-progressive” case, bio-diversity, bioeconomy markets, bioeconomy strategy.

УДК 330.3 313: 662.767.2

Удосконалення інструментарію аналізу розвитку біоекономіки: досвід проектів ЄС та Німеччини / Талавирия М.П., Лимар В.В., Байдала В.В. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 89.

Метою статті є визначення напрямів удосконалення аналітичного інструментарію біоекономіки, спираючись на результати роботи Біоекономічної спілки Німеччини та інших європейських проектів, що дає можливість удосконалювати наукові основи біоекономіки України.

З використанням методів описового та якісного аналізу визначено, що глобальні виклики стосовно виробництва продуктів харчування, споживання води та енергії обумовлюють важливі причини, чому політична і наукова спільнота та бізнес повинні вже тепер формувати та розвивати біоекономіку.

Проаналізовано рекомендації щодо розвитку біоекономіки в Німеччині, надані Біоекономічною спілкою. Вони ґрунтуються на створенні кращої структури для дослідницького й технологічного розвитку та пропонування продукції та процесів на ринку. З метою використання передового досвіду вивчено результати роботи європейських проектів щодо розробки інструментів для аналізу розвитку біоекономіки, які дозволять оцінити результати зусиль та спрямувати відповідну кампанію з розвитку біоекономіки до бажаних цілей найбільш ефективним шляхом, залучивши суспільство, бізнес, представників політики та науки.

Елементи наукової новизни полягають у пропозиції щодо удосконалення інструментарію аналізу розвитку біоекономіки, спираючись на досвід країн ЄС, особливо Німеччини, що варто використати у як базис для розробки Національної програми розвитку біоекономіки в Україні.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що створений комплекс інструментів системного аналізу допомагає зрозуміти функціональні вимоги біоекономіки та виміряти необхідну ступінь трансформацій економіки в цілому для розвитку біоекономіки. Табл.: 2. Бібліогр.: 7.

Ключові слова: біоекономіка, Біоекономічна спілка, «біо-прогресивний» сценарій, біорізноманіття, біоекономічні ринки, стратегія біоекономіки.

Целью статьи является определение направлений формирования аналитического инструментария биоэкономики, опираясь на результаты работы Биоэкономического союза Германии и других европейских проектов, что дает возможность совершенствовать научные основы биоэкономики Украины.

С использованием методов описательного и качественного анализа определено, что глобальные вызовы относительно производства продуктов питания, использования воды и энергии обуславливают важные причины, по которым политическое и научное сообщество, а также бизнес должны уже сейчас формировать и развивать биоэкономику.

Проанализированы рекомендации относительно развития биоэкономики в Германии, предложенные Биоэкономическим союзом. Они базируются на создании лучшей структуры для исследовательского и технологического развития и предложения продукции и процессов рынку. С целью использования передового опыта рассмотрены результаты работы европейских проектов касательно разработки инструментов для анализа развития биоэкономики, которые позволят оценить результаты усилий и направить соответствующую кампанию по развитию биоэкономики наиболее эффективным путем, привлекая общество, бизнес, представителей политики и науки.

Элементы научной новизны заключаются в предложении совершенствовать инструментарий анализа развития биоэкономики, опираясь на опыт стран ЕС, особенно Германии, которые важно использовать в качестве базиса для разработки Национальной программы развития биоэкономики в Украине.

Практическая значимость исследования состоит в том, что создаваемый комплекс инструментов системного анализа помогает понять функциональные требования биоэкономики и измерить необходимую степень трансформации экономики в целом для развития биоэкономики. Табл.: 2. Библиогр.: 7.

Ключевые слова: биоэкономика, Биоэкономический союз, «био-прогрессивный» сценарий, биоразнообразие, биоэкономические рынки, стратегия биоэкономики.

UDS 339. 923

The principle objective of the article is analysis of current ways of possible development of the Carpathian Euro-region, which are defined in the context of research of European dimension of cross-border cooperation.

Structural, functional and systematic approaches provide with the opportunity of a comparative study of integral and functional characteristics of the Carpathian Euro-region including Ukrainian and Slovak border regions. Also they help to identify interaction of their basic components.

The development of a case study of the Carpathian euro-region is an example, which describes ways of improvement in functioning of euro-regions in terms of the European integration. Moreover, it analyzes the main problems and prospects, which are related to the development of this euro-region. All this was done in order to transform it from an international forum to the formation of an active actor of cross-border cooperation.

Particular emphasis is placed on the study of the Ukrainian side of the Carpathian Euro-region, as Ukraine is not an EU member.

Originality of the research is a conducting of a comparative analysis of the Ukrainian-Slovak cross-border cooperation on the example of the Carpathian Euro-region. Also, current ways of possible development of the Carpathian Euro-region and their role are defined in the context of research of European dimension of cross-border cooperation.

The practical value of the research is that its results advance knowledge about modern challenges and innovative forms of cooperation of the Ukrainian-Slovak trans-border cooperation on the example of the Carpathian Euro-region in the context of modern European integration. Refs.: 27.

Key words: Ukraine, Slovakia, cross-border cooperation, regions, euro-region, Carpathian euro-region, euro-regional cooperation.

УДК 339. 923

Єврорегіональне транскордонне співробітництво на прикладі Карпатського єврорегіону / Ковач В.І. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 96.

Головною метою статті є аналіз сучасних напрямів розвитку Карпатського єврорегіону при дослідженні європейського виміру транскордонного співробітництва. Використання структурно-функціонального та системного підходу в цілому створило можливість порівняльного цілісного дослідження функціональних особливостей Карпатського єврорегіону за участю українських і словацьких прикордонних регіонів та виявлення взаємодії їхніх складових. Дано характеристику напрямів удосконалення дії єврорегіонів в умовах європейської інтеграції та проаналізовано основні проблеми й напрями розвитку Карпатського єврорегіону з метою трансформації його з міжнародного форуму до формування як активного суб'єкта транскордонної співпраці. Особливий акцент зроблено на дослідженні української сторони в Карпатському єврорегіоні, адже Україна не є членом ЄС. Наукова новизна результатів дослідження полягає у проведенні порівняльного аналізу українсько-словацького транскордонного співробітництва на прикладі Карпатського єврорегіону та визначенні ролі, сучасних напрямів розвитку єврорегіону в контексті дослідження європейського виміру транскордонного співробітництва. Практична значущість полягає в тому, що результати дослідження в цілому поглиблюють знання про сучасні виклики й інноваційні форми українсько-словацького транскордонного співробітництва на прикладі Карпатського єврорегіону в зв'язку із сучасною європейською інтеграцією. Бібліогр.: 27.

Ключові слова: Україна, Словаччина, транскордонне співробітництво, регіони, єврорегіон, Карпатський єврорегіон, єврорегіональне співробітництво.

УДК 339. 923

Єврорегіональное трансграничное сотрудничество на примере Карпатского еврорегиона / Ковач В.И. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 96.

Главной целью статьи является анализ современных направлений развития Карпатского еврорегиона при исследовании европейского измерения трансграничного сотрудничества. Использование структурно-функционального и системного подхода в целом создало возможность сравнительного целостного исследования функциональных особенностей Карпатского еврорегиона при участии украинских и словацких пограничных регионов и выявления взаимодействия их составляющих. Дана характеристика направлений совершенствования действия еврорегионов в условиях европейской интеграции и проанализированы основные проблемы и направления развития Карпатского еврорегиона с целью трансформации его с международного форума до формирования в качестве активного субъекта трансграничного сотрудничества. Особенный акцент сделан на исследовании украинской стороны в Карпатском еврорегионе, ведь Украина не является членом ЕС. Научная новизна результатов исследования заключается в проведении сравнительного анализа украинско-словацкого трансграничного сотрудничества на примере Карпатского еврорегиона и определенные роли, современных направлений развития еврорегиона в контексте исследования европейского измерения трансграничного сотрудничества. Практическая значимость состоит в том, что результаты исследования в целом усугубляют знание о современных вызовах и инновационных формах украинско-словацкого трансграничного сотрудничества примере Карпатского еврорегиона в связи с современной европейской интеграцией. Библиогр.: 27.

Ключевые слова: Украина, Словакия, трансграничное сотрудничество, регионы, еврорегион, Карпатский еврорегион, еврорегиональное сотрудничество.

**ІНСТИТУЦІОНАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ
АГРАРНОЇ СФЕРИ**

**INSTITUTIONAL PROBLEMS OF THE DEVELOPMENT
OF THE AGRARIAN SPHERE**

УДК 330.5:330.837:[711.438+631.11]

Формування та інституціоналізація соціального капіталу в розвитку аграрного підприємництва: методологічні аспекти оцінки / Шпикуляк О.Г., Пехов В.А. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 102.

Мета статті – розкрити сутнісні характеристики соціального капіталу, визначивши його місце в економіці й соціумі загалом, а також окреслити особливості його формування та інституціоналізації у розвитку аграрного підприємництва й аграрного соціуму, зокрема через процеси кооперації.

У дослідженні використано такі методи: діалектичний, абстрактно-логічний і системного аналізу (теоретичні та методологічні узагальнення, визначення сутності та засад інституціоналізації соціального капіталу в розвитку аграрного підприємництва).

Елементами новизни визначено особливості формування соціального капіталу як особливої інституціональної системи саморегулювання розвитку аграрних підприємницьких структур. Здійснено оцінку інституціоналізації соціального капіталу, виокремлено типи й окреслено методологічні засади його оцінки в контексті аналізу розвитку кооперації – особливої форми соціально-господарських зв'язків підприємницького типу.

Сформульовано теоретичні положення щодо визнання соціального капіталу специфічним інститутом координації господарських взаємодій, ідентифіковано елементи його структури.

За результатами дослідження обґрунтовано висновок про те, що соціальний капітал формується на основі соціальних інтересів індивідів та їх груп, які консолідуються в колективному, а також кооперативному соціальному капіталі. Табл.: 2. Бібліогр.: 25.

Ключові слова: соціальний капітал, інституціоналізація, підприємництво, суспільство, аграрна сфера, соціум, кооперація.

УДК 330.5:330.837:[711.438+631.11]

Формирование и институционализация социального капитала в развитии аграрного предпринимательства: методологические аспекты оценки / Шпикуляк А.Г., Пехов В.А. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 102.

Цель статьи – раскрыть сущностные характеристики социального капитала, определив его место в экономике и социуме в целом, а также очертить особенности его формирования и институционализации в развитии аграрного предпринимательства и аграрного социума, в частности через процессы кооперации.

В исследовании использованы такие методы: диалектический, абстрактно-логический и системного анализа (теоретические и методологические обобщения, определение сущности и принципов институционализации социального капитала в развитии аграрного предпринимательства).

Елементами новизни определены особенности формирования социального капитала как особенной институциональной системы саморегулирования развития аграрных предпринимательских структур. Осуществлена оценка институционализации социального капитала, выделены его типы и очерчены методологические принципы оценки в контексте анализа развития кооперации – особенной формы социально-хозяйственных связей предпринимательского типа.

Сформулированы теоретические положения относительно признания социального капитала специфическим институтом координации хозяйственных взаимодействий, идентифицированы элементы его структуры.

По результатам исследования обоснован вывод о том, что социальный капитал формируется на основе социальных интересов индивидов и их групп, которые консолидируются в коллективном, а также кооперативном социальном капитале. Табл.: 2. Библиогр.: 25.

Ключевые слова: социальный капитал, институционализация, предпринимательство, общество, аграрная сфера, социум, кооперація.

UDS 330.5:330.837:[711.438+631.11]

Formation and institutionalization of social capital in the development of agricultural enterprise: methodological aspects of evaluation / Shpykuliak O.H., Pehov V.A. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 102.

The objective of the paper is to determine the basic characteristics and nature of social capital, and define its role in economy and society as well as to outline the principles of scientific identification of its formation and institutionalization in the development of the agricultural business and agricultural society, partly via cooperation processes.

The methods of the research are the following: dialectical, abstract and logical, method of systemic analysis (for theoretical and methodological generalisation, definition of the essence and basic framework of institutionalisation of social capital and development of agrarian production).

The authors outline the peculiarities of formation of social capital as a specific institutional system of self-regulation of the agrarian business entities. The institutionalisation of the social capital is evaluated; the types and methodological framework of its evaluation are pointed out in the context of cooperation development as a specific form of social and business relations.

The theoretical provisions for acknowledgement of social capital as specific institute of coordination of business relations are provided; the elements of its structure are defined.

The results of the research done prove that social capital is formed on the basis of social interests of separate individuals and groups of people, who consolidate for collective and cooperative capital. Tabl.: 2. Refs.: 25.

Key words: social capital, institutionalisation, business, society, agriculture, society, cooperation.

УДК 334.7

Фермерские интернет-моллы как сетевые формы партнерства / Котляров И.Д. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 108.

Цель статьи – выявить организационно-экономическую природу, проанализировать интернет-моллы фермерских продуктов.

Показано, что они представляют собой сетевую (гибридную) форму сотрудничества и позиционируют себя как кооперативы, однако таковыми они считаться не могут, поскольку механизм организации их деятельности отличается от присущего традиционным кооперативам.

В качестве элемента новизны можно указать перечень отличий интернет-молла от традиционного сельскохозяйственного кооператива. Кроме того, показано, что сотрудничество фермеров в рамках интернет-молла имеет индуцированный извне и неявный характер.

По результатам исследования сформулирован вывод о том, что интернет-моллы могут рассматриваться как современная форма сбытовой кооперации в сельском хозяйстве, предполагающая сохранение хозяйственной независимости партнеров и использование внешнего оператора для координации сбытовой деятельности. Табл.: 1. Библиогр.: 14.

Ключевые слова: кооперация, кооператив, гибриды, интернет-молл, сетевое сотрудничество, фермеры.

УДК 334.7

Фермерські інтернет-молли як мережеві форми партнерства / Котляров І.Д. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 108.

Мета статті – виявити організаційно-економічну природу, проаналізувати інтернет-молли фермерських продуктів.

Показано, що вони є мережевою (гібридною) формою співпраці і позиціонують себе як кооперативи, проте такими вони вважатися не можуть, оскільки механізм організації їх діяльності відрізняється від властивого традиційним кооперативам.

Як елемент новизни можна вказати на перелік відмінностей інтернет-моллу від традиційного сільськогосподарського кооперативу. Крім того, показано, що співпраця фермерів у межах інтернет-моллу має індукований ззовні та неявний характер.

За результатами дослідження сформульовано висновок про те, що інтернет-молли можна розглядати як сучасну форму збутової кооперації в сільському господарстві, що припускає збереження господарської незалежності партнерів і використання зовнішнього оператора для координації збутової діяльності. Табл.: 1. Бібліогр.: 14.

Ключові слова: кооперація, кооператив, гібриди, інтернет-молл, мережеве співробітництво, фермери.

UDS 334.7

Farm food internet malls as networking partnerships / Kotliarov I.D. // Ekonomika APK. – 2015. – № 11. – P. 108.

The goal of the present paper is to clarify the economic and organizational nature of farm food Internet malls.

It is demonstrated that despite the fact that they represent a hybrid (networking) form of cooperation and identify themselves as cooperatives, they cannot be described as cooperatives because there are major differences between models of business used by traditional cooperatives and Internet malls.

Scientific novelty of the research consists in the list of differences between Internet malls and traditional agricultural cooperatives and in the demonstration of the fact that cooperation between farmers within Internet mall is induced and implicit.

One may conclude that farm food Internet malls can be considered as a specific model of sales cooperation within which it is possible for farmers to remain independent and to use external operator for coordination of sales. Tabl.: 1. Refs.: 14.

Key words: cooperation, cooperative, hybrids, Internet mall networking cooperation, farmers.

УДК 334.758.4

Квазіхолдинги: створення і правомірність існування / Андрійчук В.Г. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 113.

Мета статті – дослідити спосіб створення господарських структур, що виникли за межами вітчизняного законодавства, розкрити особливості організації їх функціонування і правомірність існування, обґрунтувати понятійний апарат стосовно великих аграрних та агропромислових компаній для їх ідентифікації.

Методика дослідження – в основу наукового пошуку покладено абстрактно-логічний метод дослідження для порівняльного аналізу різних підходів до трактування понять стосовно великих компаній з наступним їх узагальненням й авторським тлумаченням, а також монографічний метод для аналізу та оцінювання вузлових положень окремих законодавчих актів, що мають пряме відношення до предмета дослідження.

Результати дослідження – виявлено неузгодженість вітчизняного законодавства стосовно створення господарських структур холдингового типу, доведено доцільність створення агрохолдингів із материнською компанією товариства з обмеженою відповідальністю, обґрунтовано неправомірність створення великих господарських структур із асоціативними ознаками холдингу – квазіхолдингів – як таких, що породжують безпрецедентну концентрацію влади в одних руках.

Елементи наукової новизни – вперше введено в науковий обіг поняття «квазіхолдинг», виявлено механізм (спосіб) створення таких господарських структур, жорстку систему централізованого управління ними та юридичну неправомірність існування без організаційно-правової перебудови. Запропоноване нове авторське трактування понять «агрохолдинг», «агропромисловий холдинг», «агропромислове формування як цілісне підприємство», «агропромислове підприємство».

Практична значущість – пропозиції щодо внесення змін і доповнень у вітчизняне законодавство дають змогу внаормувати діяльність великих господарських структур з асоціативними ознаками холдингу. За допомогою запропонованого понятійного апарату стає можливою ідентифікація великих аграрних та агропромислових компаній для їх подальшого дослідження як окремих господарських структур, істотно відмінних від інших суб'єктів господарювання в АПК. Рис.: 1. Бібліогр.: 10.

Ключові слова: холдингова компанія, агрохолдинг, агропромисловий холдинг, агропромислове формування як цілісне підприємство, квазіхолдинг, квазіагрохолдинг, система управління квазіхолдингом, єдиний податок 4-ої групи.

УДК 334.758.4

Квазіхолдинги: создание и правомерность существования / Андрійчук В.Г. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 113.

Цель статьи – исследовать способ создания хозяйственных структур, возникших за пределами отечественного законодательства, раскрыть особенности организации их функционирования и правомерность существования, обосновать понятийный аппарат, касающийся больших аграрных и агропромышленных компаний для их идентификации.

Методика исследования – в основу научного поиска положен абстрактно-логический метод исследования для сравнительного анализа различных подходов к трактованию понятий относительно больших компаний с последующим их обобщением и авторским толкованием, а также монографический метод для анализа и оценки узловых положений отдельных законодательных актов, имеющих прямое отношение к предмету исследования.

Результаты исследования – выявлена несогласованность отечественного законодательства относительно создания хозяйственных структур холдингового типа, доведена целесообразность создания агрохолдингов с материнской компанией товарищества (общества) с ограниченной ответственностью, обоснована неправомерность создания больших хозяйственных структур с ассоциативными признаками холдинга – квазихолдинга – как таковых, которые порождают беспрецедентную концентрацию власти в одних руках.

Элементы научной новизны – впервые введено в научный оборот понятие «квазихолдинг», выявлены сущность и механизм (способ) создания таких хозяйственных структур, жесткая система централизованного управления ими и юридическая неправомерность существования без организационно-правовой перестройки. Предложено новое авторское трактование понятий «агрохолдинг», «агропромышленный холдинг», «агропромышленное формирование как целостное предприятие», «агропромышленное предприятие».

Практическая значимость – предложения относительно внесения изменений и дополнений в отечественное законодательство дают возможность унормировать деятельность больших хозяйственных структур с ассоциативными признаками холдинга. С помощью предложенного понятийного аппарата становится возможной идентификация больших аграрных и агропромышленных компаний для их дальнейшего исследования как отдельных хозяйственных структур, существенно отличающихся от других субъектов хозяйствования в АПК. Илл.: 1. Библиогр.: 10.

Ключевые слова: холдинговая компания, агрохолдинг, агропромышленный холдинг, агропромышленное формирование как целостное предприятие, квазихолдинг, квазиагрохолдинг, система управления квазихолдингом, единый налог 4-ой группы.

UDS 334.758.4

Quasi-holdings: formation and legal grounds / Andriichuk V.H. // *Ekonomika APK.* – 2015. – № 11. – P. 113.

The objectives of the article are to study the ways of formation of business entities that were created not in the domestic jurisdiction; to define the peculiarities of their management, to outline their legal nature and to substantiate the terminology for identification of large agrarian and agro-industrial companies.

Methodological foundation of the research is abstract and logical method that was used for comparative analysis and further generalisation and author's explanation of various approaches towards interpretation of terms used for large companies and monographic method of analysis of key statements of legal acts and other documents concerning the matter.

The results of the research – the discrepancies of the domestic legislation concerning the formation of business entities of holding structure are outlined, the necessity to create agrarian holdings with LLC type of the holding company is substantiated, the formation of quasi-holdings is proved to be illegal as these are large business entities that presuppose monopoly of power within such structure.

The scientific novelty of the article: the author introduces the term quasi-holding, describes the mechanism of formation of such business entities, and strict centralised system of management as well stresses the illegality of their existence without respective institutional legal transformations. The author's interpretation of the terms "agrarian holding", "agro-industrial holding", "agro-industrial business entity as a holistic enterprise", "agro-industrial enterprise".

Practical significance of the research is the following: it provides guidelines for necessary legal changes that can balance the legislation large business entities that have associate characteristics of holdings. The suggested terminology makes it possible to identify the agrarian and ago-industrial companies for the further research on them as separate business entities that considerably differ from other business entities of the AIC. Figs.: 1. Refs.: 10.

Key words: holding company, agrarian holding, agro-industrial holding, agro-industrial business entity as a holistic enterprise, quasi-holding, quasi-agro-holding, management system of quasi-holding, uniform tax of the 4-th group.

УДК 331.104.22

Ефективна взаємодія у колективі як важлива складова формування корпоративної культури підприємства / Федорова А.С. // Економіка АПК. – 2015. – № 11. – С. 118.

Стаття присвячена розгляду важливості ефективної взаємодії у колективі. Проаналізовано поняття «моббінг», його охарактеризовано як дію групи, пов'язану з психологічним тиском, терором, об'єктом якої є інша людина. Проаналізовано основні ознаки, за якими людина може стати об'єктом моббінгу, приділено увагу проблемам у підприємстві (організації), які можуть дати поштовх розвитку моббінгу. Проведено порівняння моббінгу з поняттям «буллінг» і зроблено висновок, що суттєвих відмінностей між моббінгом та буллінгом немає, й тому можна застосовувати до буллінгу такий самий поділ на види, як і у моббінгу; причини, прояви та наслідки моббінгу так само можна застосувати до буллінгу і навпаки.

Розкрито причини моббінгу та буллінгу, їх прояви, з'ясовано відмінності в поведінці між моббінгером-жінкою і моббінгером-чоловіком, приділено увагу ключовим причинам, через які людина більше схильна стати об'єктом моббінгу (буллінгу), охарактеризовано види моббінгу (буллінгу), наведено результати дослідження прояву моббінгу в науково-дослідному інституті сфери агропромислового комплексу.

Встановлено, що у результаті цих моббінг-дій підприємство (організація) зазнає значних збитків, відбувається велика плінність кадрів; знижується мотивація праці, блокується креативне мислення; збільшується чисельність працівників, які відсутні на роботі через хвороби та відпустки за свій рахунок; знижується працездатність, страждає соціально-психологічний клімат у колективі; велика вірогідність неправильно прийнятих рішень.

Доведено, що передусім потерпає від моббінгу людина – працівник підприємства (організації), знижується ефективність роботи всього колективу, продуктивність праці; поступово, але неухильно відбувається спад довіри між колегами й до керівників.

Дане дослідження може бути використане для попередження появи моббінгу в трудових колективах підприємств як державної, так і приватної власності. Рис.: 1. Бібліогр.: 15.

Ключові слова: моббінг, буллінг, боссинг, причини моббінгу й буллінгу, прояви моббінгу та буллінгу, наслідки моббінгу й буллінгу, моббінгер-жінка, моббінгер-чоловік.

УДК 331.104.22

Эффективное взаимодействие в коллективе как важная составляющая формирования корпоративной культуры предприятия / Федорова А.С. // Экономика АПК. – 2015. – № 11. – С. 118.

Статья посвящена рассмотрению важности эффективного взаимодействия в коллективе. Проанализировано понятие «моббинг», его охарактеризовано как действие группы, связанное с психологическим давлением, террором, объектом которой является другой человек. Проанализированы основные признаки, по которым человек может стать объектом моббинга, уделено внимание проблемам в предприятии (организации), которые могут дать толчок развитию моббинга. Проведено сравнение моббинга с понятием «буллинг» и сделан вывод, что существенных различий между моббингом и буллингом нет, поэтому можно применять к буллингу такое же разделение на виды, как и у моббинга; причины, проявления и последствия моббинга также можно применить к буллингу и наоборот.

Раскрыты причины моббинга и буллинга, их проявления, выяснены различия в поведении между моббингером-женщиной и моббингером-мужчиной, уделено внимание ключевым причинам, по которым человек более склонен стать объектом моббинга (буллинга), охарактеризованы виды моббинга (буллинга), приведены результаты исследования проявления моббинга в научно-исследовательском институте сферы агропромышленного комплекса.

Установлено, что в результате этих моббинг-действий предприятие (организация) несет значительные убытки, происходит большая текучесть кадров; снижается мотивация труда, блокируется креативное мышление; увеличивается численность работников, которые отсутствовали на работе из-за болезней и отпуска за свой счет; снижается работоспособность, страдает социально-психологический климат в коллективе; большая вероятность неправильно принятых решений.

Доказано, что прежде всего страдает от моббинга человек – работник предприятия (организации), снижается эффективность работы всего коллектива, производительность труда; постепенно, но неуклонно происходит спад доверия между коллегами и к руководителям.

Данное исследование может быть использовано для предупреждения появления моббинга в трудовых коллективах предприятий как государственной, так и частной собственности. Илл.: 1. Библиогр.: 15.

Ключевые слова: моббинг, буллинг, боссинг, причины моббинга и буллинга, проявления моббинга и буллинга, последствия моббинга и буллинга, моббингер-женщина, моббингер-мужчина.

UDS 331.104.22

Efficient staff cooperation as an essential component of formation of corporate culture of the enterprise / Fedorova A.S. // *Ekonomika APK*. – 2015. – № 11. – P. 118.

The article is focused on the importance of efficient cooperation of staff. The notion of “mobbing” is analysed, it is characterised as group action based on psychological tension, terror, aimed at other person. The key features that can turn a person into an object of mobbing are analysed, the potential causes of mobbing on the enterprise are considered. The notions of mobbing and bullying are compared and it is concluded that there is no great difference between these two, hence bullying can be classified in the same way as mobbing; the causes, the manifestations and results of mobbing and bullying are quite similar and refer to almost the same phenomenon.

The causes, representations of mobbing and bullying are defined; the differences between female and male mobbingers are outlined, the personal features that make a person vulnerable to mobbing /bullying are pointed out, the paper presents the results of research on mobbing of the Scientific Research Institute of Agro-industrial complex.

It is defined that mobbing activity leads to substantial losses of the enterprise and fluctuation of personnel; lowering of work motivation, blocking of creative thinking; increase of number of employees, who are absent at work due to sick leaves or unpaid leaves; decrease of level of working capacity; it also damages social and psychological climate of the staff and causes high proximity for wrong decisions.

It is substantiated that mobbing affects employees of an enterprise (institution), work efficiency of the whole staff, work productivity and it also leads to gradual reduction of the level of trust between the employers and employees.

This research can be applied for staff mobbing prevention on state and private enterprises. Tabl.: 1. Refs.: 15.

Key words: mobbing, bullying, bossing, causes of mobbing and bullying, representations of mobbing and bullying, female mobbing, male mobbing.

* * *